

مقدمه

بی‌گمان رشته جغرافیا یکی از کاربردی‌ترین رشته‌های علمی در عصر معاصر می‌باشد که همواره مورد غفلت و ناشناخته باقی مانده است. جغرافیا علم مکان و فضا است که با تاکید بر روابط انسان و محیط پیرامونش گسترش یافته است. وظیفه جغرافیدان کشف قانونمندی‌ها، الگوها و روابط فضایی و تشریح، تحلیل و تفسیر الگوهای مکانی فضایی پدیده‌هاست.

دامنه موضوعات مورد بررسی در این علم، گسترده و ابعاد مختلف زندگی کنونی را در بر می‌گیرد. از این رو دانشی میان رشته‌ایست که موضوعات مختلف را در ابعاد شهر و روستا، کوچک و بزرگ، زمین و آسمان، ملی و بین‌المللی، انسانی و طبیعی، با رویکردهای متنوع پایداری، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی مورد مذاقه قرار می‌دهد. از آنجایی که یکی از ویژگی‌های فضای جغرافیایی دگرگونی دائمی عناصر و محیط‌های طبیعی و چشم‌اندازهای انسانی و فرهنگی می‌باشد که این مسئله موجب ایجاد قلمروها و مرزهای جدید در این علم می‌شود، وظایف جغرافیدانان نیز گسترده و متنوع و دائماً در حال تغییر است. این امر پویایی و تحول خاصی در علم جغرافیا ایجاد کرده است. همین امر باعث شده است تا ضمن ایجاد ویژگی کاربردی بودن، طرفداران زیادی را نیز در بین دانشجویان و اعضای هیات علمی بدست آورد. امروزه با تخصصی شدن علم جغرافیا در رشته‌ها و گرایش‌های مختلف، این علم توانایی گسترده‌ای در پاسخ و حل مشکلات و مسائل روزمره زندگی بدست آورده است. امروزه جغرافیا به طور گسترده به دو شاخه اصلی تقسیم شود: جغرافیای انسانی و جغرافیای طبیعی. اما در شکل تفصیلی تر هر کدام از این دو شاخه اصلی به گرایش‌های متنوعی تقسیم شده است که عبارتند از: جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، ژئومورفولوژی، آب‌وهواشناسی (اقلیم)، کارتوگرافی (نقشه‌کشی و نقشه‌برداری)، جغرافیای سیاسی - نظامی. دانشگاه کوثر از سال 1392 با پذیرش دانشجو در مقطع کارشناسی فعالیت علمی خود را با تربیت نیروی متخصص جغرافیا در گرایش جغرافیا و برنامه‌ریزی منطقه‌ای و پس از آن از سال 1395 به بعد در گرایش کاربردی و به روز جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری فعالیت کرده است. از مهرماه سال 1400 گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه کوثر موفق به ارائه رشته جغرافیا برنامه‌ریزی شهری گرایش محیط زیست شهری در مقطع کارشناسی شده است. هم‌اکنون این گروه با داشتن پنج عضو هیات علمی متخصص در جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی و ژئومورفولوژی یکی از رشته‌های موفق و کاربردی دایر در دانشگاه کوثر بجنورد می‌باشد. کاربردی کردن علم جغرافیا و استفاده از آموزه‌های این علم، ایجاد محیط زندگی بهتر و دلپذیرتر برای شهروندان، کاهش فقر شهری، توسعه عدالت فضایی و اجتماعی، برنامه‌ریزی کاربردی اراضی شهری و ارتباط بین فضای کالبدی، اجتماعی و فرهنگی و اقتصادی و تربیت نیروی متخصص و کاردان و انجام طرح‌های اجرایی و کاربردی در حوزه‌های شهری و روستایی استان از مهمترین اهداف گروه می‌باشد.

ضرورت و هدف

با توجه به جنبه‌های نظری و کاربردی علم جغرافیا و اهمیتی که امروزه این علم در شناخت فضای زندگی انسان و راهگشایی و حل بسیاری از مسائل و مشکلات آن یافته است، هدف از آموزش جغرافیا، تربیت کارشناسان و متخصصانی است که ضمن فراگیری جنبه‌های نظری و تئوریک علم جغرافیا و ارتقای آن، از مهارت‌های تخصصی و کاربردی لازم در جهت کمک به ایجاد فضای زیست‌بوم پایداری و پایدار و نیز افزایش رفاه انسان در جامعه برخوردار باشند.

بر این اساس یکی از مهمترین موضوعات و اهداف این علم کمک به بهبود و کیفیت زندگی ساکنان زمین است. از آنجایی که جهان امروز جهان شهر و شهرنشینی است و بیش از نیمی از جمعیت جهان در شهرها زندگی می کنند و زندگی شهری شکل غالب زندگی و سکونت شده است، در دهه های اخیر گرایش برنامه ریزی شهری به دلیل کاربردی بودن و توانایی بررسی و حل و پاسخگویی به بسیاری از موضوعات روز جهان به شدت مورد توجه و اقبال قرار گرفته است. علاوه بر این وجود مسائل و مشکلات دهه های اخیر در زندگی شهری چون فقر و نابرابری، آلودگی های مختلف زیست محیطی، رشد نامتوازن و بی قواره سکونتگاه های شهری، ازدحام و ترافیک و سرو صدا، وندالیسم و آسیب های اجتماعی و رفتاری گسترده در شهرها و بسیاری معضلات دیگر این گرایش، با نگاهی کاربردی و به روز ، تلاش می کند مسائل و نیازهای انسان شهرنشین امروز را پاسخ و آن ها را رفع کند. از این رو در جهان و در دهه های اخیر در کشورمان به شدت مورد توجه و اقبال ویژه قرار گرفته است.

آینده کاری و بازار شغلی جغرافیا

کاربردی کردن علم جغرافیا و استفاده از آموزه های این علم مستلزم وجود فارغ التحصیلانی است که آموخته های آنها با نیازهای جامعه همخوانی داشته باشد تا بتوانند به راحتی در بازار اشتغال جذب شده و با به کارگیری آموخته های خود در جامعه نقش آفرینی کنند. زمینه های کاری رشته جغرافیا و بویژه گرایش برنامه ریزی شهری بسیار متعدد است و فارغ التحصیلان این رشته دانشگاهی بر اساس تخصص و علاقه ای که دارند ، می توانند در یکی از مشاغل زیر شروع به فعالیت کنند:

- راهنمای گردشگران داخلی و خارجی
- کارشناس امور انسانی در روزنامه ها مجلات و یا صدا و سیما
- دبیری جغرافیا
- کار در وزارت جهاد کشاورزی
- کار در سازمان نقشه برداری کشور ، سازمان جغرافیای نیروهای مسلح و وزارتخانه های نیرو و معادن
- سازمان برنامه و بودجه
- بنیاد مسکن انقلاب اسلامی
- بنیاد مستضعفان و جانبازان
- سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح
- سازمان محیط زیست
- شهرداری ها
- وزارتخانه های آموزش و پرورش
- مسکن و شهرسازی
- وزارت دفاع
- وزارت نفت
- سازمان های نظامی
- سازمان های انتظامی

- سازمان های سیاسی
- ستاد های تخصصی و عمومی
- مراکز مطالعات جغرافیایی نیروهای مسلح
- دفتر مطالعات منطقه ای وزارت امور خارجه
- فعالیت در حوزه های نقشه برداری و ژئودزی
- مراکز و نهادهای پژوهشی و تحقیقاتی
- جهاد دانشگاهی
- طرح های راهبردی شهری، روستایی و منطقه ای و آمایش سرزمین
- سازمان نقشه برداری
- سازمان آب منطقه ای
- هلال احمر
- سازمان نقشه برداری
- سازمان آمایش و عمران شهری
- سازمان امور اداری و استخدامی کشور
- برنامه ریزی و طراحی شرکت های گوناگون
- برنامه ریزی و طراحی شهرهای جدید
- شرکت عمران شهرهای جدید
- شرکت های مشاوره شهرسازی، عمران و معماری